

Η Κύπρος και το πογκρόμ κατά των Ελλήνων της Κωνσταντινούπολης

της Χριστιάννας Λούπα

loupachr@otenet.gr

18-9-2006

Μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, που καινούριες ιδέες κάνουν την εμφάνισή τους, όπως το σύνθημα της απελευθέρωσης των λαών από κάθε είδους δουλεία και ξενοκρατία και μέσα στο διεθνές κλίμα κατάλυσης της αποικιοκρατίας, η Κύπρος φαίνεται να διεκδικεί τα δικαιώματά της περισσότερο από κάθε άλλη φορά. Ήδη από το 1947, η ελληνική Βουλή έχει πάρει ομόφωνη απόφαση υπέρ της αυτοδιάθεσης της Κύπρου - πλατωνική ενέργεια χωρίς καμία ιδιαίτερη βαρύτητα ωστόσο.

Η άνοδος στον αρχιεπισκοπικό θρόνο του Μακαρίου Γ΄ το 1950, θα αποτελέσει αποφασιστικό βήμα στον κυπριακό αγώνα εναντίον των Άγγλων, ενώ το ιστορικό δημοψήφισμα που θα διεξαχθεί, δεν είναι τίποτε άλλο παρά παλλαϊκή διακήρυξη υπέρ της Ένωσης με την Ελλάδα. Οι τόμοι εκείνοι με τις υπογραφές του κυπριακού λαού στάλθηκαν στην Ελλάδα και δυστυχώς, λόγω της αδιαφορίας των ελληνικών κυβερνήσεων, κατέληξαν στη βιβλιοθήκη της Βουλής.

Πράγματι, οι ελληνικές κυβερνήσεις αρνούνται να εναντιωθούν στην Αγγλία, με εξαίρεση τον Παπάγο, που προσφεύγει μάλλον μάταια στον ΟΗΕ, γεγονός που αναγκάζει τους Κυπρίους να πάρουν την κατάσταση στα χέρια τους, αρχίζοντας το 1955 ένοπλο αγώνα που θα κρατήσει τέσσερα χρόνια. Τέσσερα χρόνια γεμάτα αίμα και θυσίες των Κυπρίων, με σκληρά αντίποινα των Άγγλων. Και η Τουρκία, που μέχρι τότε σιωπούσε επικίνδυνα κάνει την αιφνιδιαστική επίθεσή της, πυροδοτώντας ακόμα περισσότερο τη φορτισμένη ατμόσφαιρα.

Στην Αθήνα, αλλά και σε όλες τις πόλεις της Ελλάδας, ο κόσμος κατεβαίνει στους δρόμους με πλακάτ και σημαίες, διαδηλώνοντας με πρωτόγνωρο πάθος υπέρ της Ένωσης της Μεγαλονήσου με την Ελλάδα, υπέρ «των παιδιών της ΕΟΚΑ» και του Γρίβα. Είναι από τις ελάχιστες φορές που σύσσωμη η χώρα είναι ταγμένη σε έναν σκοπό.

Όμως, όσο κι αν ο λαός στέλνει κραυγές απελπισίας, όσο κι αν το αίμα ρέει άφθονο στην Κύπρο, δεν υπάρχει δυστυχώς ένας στιβαρός εθνικός ηγέτης που να αναλάβει τις ευθύνες μιας ριζικής απόφασης. Παράλληλα η Μεγάλη Βρετανία έχει αρχίσει να ενθαρρύνει την ανάμιξη της Άγκυρας ολοένα και περισσότερο, σαν μέρος του καλοστημένου σχεδίου της, που αποκαλύφθηκε στην Τριμερή Διάσκεψη του Λονδίνου. Εκεί, ο εκπρόσωπος της Τουρκίας, Ζουρλού, δήλωσε κατηγορηματικά στους δημοσιογράφους: *«Η κυβέρνησής μου έπαψε να ενδιαφέρεται δια την παρούσαν Διάσκεψιν. Διακόπτομεν την συμμετοχήν μας. Ο λόγος είναι ότι θεωρούμε απαράδεκτον το ελληνικόν αίτημα δι αυτοδιάθεσιν της Κύπρου. Εάν η Ελλάς επιμένει, ας διαλέξει μεταξύ της Κύπρου και της φιλίας μας.»*

Σαν «διπλωματική χειροβομβίδα» χαρακτηρίστηκε αυτή η δήλωση, που έθετε για μια ακόμα φορά την Ελλάδα αντιμέτωπη με δύο ισχυρότατους αντιπάλους. Αναστάτωση μεγάλη άρχισε να επικρατεί στη χώρα μας, καθώς κλίμα πολέμου βάραινε την ατμόσφαιρα. Ο πανικός έκανε τον κόσμο να αδειάσει τα ράφια των καταστημάτων κι όλοι ήταν προετοιμασμένοι για το χειρότερο.

Η σταγόνα που έκανε το ποτήρι να ξεχειλίζει ωστόσο, ήταν όταν λίγες ώρες μετά τις δηλώσεις του Ζουρλού εξερράγη ωρολογιακή βόμβα στο Γενικό Προξενείο της Τουρκίας στη Θεσσαλονίκη, δίπλα στο σπίτι του Κεμάλ και μάλιστα μόλις είχε αρχίσει η Διεθνής Έκθεση. Όπως απέδειξαν αργότερα οι ανακρίσεις, αυτή ήταν η αρχή ενός καλομελετημένου σχεδίου της Άγκυρας προκειμένου να ξεκινήσουν ταραχές, αφού η βόμβα είχε τοποθετηθεί από την τουρκική οργάνωση «Η Κύπρος είναι τουρκική», στενά συνεργαζόμενη με την τουρκική κυβέρνηση.

Πράγματι, την επόμενη μέρα, παράρτημα τουρκικής εφημερίδας στην Κωνσταντινούπολη διατυμπάνιζε πως Έλληνες είχαν πυρπολήσει το σπίτι του Κεμάλ στη Θεσσαλονίκη! Η διάδοση αυτή, ήταν αρκετή για να φουντώσει τα αλαλάζοντα πλήθη των Τούρκων, που ξεχύθηκαν στους δρόμους της Βασιλεύουσας, κραδαίνοντας λοστούς, απειλώντας θεούς και δαίμονες κι αρχίζοντας με λύσσα το καταστροφικό έργο τους. Ένα έργο που πάμπολλες φορές έχουμε δει να παίζεται με πρωταγωνίστρια την Τουρκία. Ένα έργο τρόμου, που οι Έλληνες γνωρίζουν πολύ καλά και σίγουρα παραπέμπει στις μέρες εκείνες που η χώρα μας έζησε τον ανατριχιαστικό εφιάλτη της μικρασιατικής καταστροφής.

Στο μεταξύ, σύμφωνα με το σχέδιο, είχαν ήδη μεταφερθεί στην Πόλη, έναντι αμοιβής 6 δολαρίων, χιλιάδες άτομα από τη Δυτική Μικρά Ασία, που μετακινήθηκαν με 4.000 ταξί, ενώ φορτηγά του Δήμου της Κωνσταντινούπολης τους περίμεναν εφοδιασμένα με αξίνες, τσεκούρια, σιδερολοστούς, ρόπαλα και οπωσδήποτε μπιτόνια βενζίνης.

Τη νύχτα της 6^{ης} προς 7^{ης} Σεπτεμβρίου 1955 αφηνιασμένα και οπωσδήποτε κατευθυνόμενα πλήθη, περίπου 50.000 ατόμων, επιτέθηκαν σε ελληνικά καταστήματα και σπίτια, αλλά και σε εκκλησίες, που φρόντισαν να βεβηλώσουν με τη γνωστή τους βαρβαρότητα, ποδοπατώντας τις εικόνες και καταστρέφοντας τα πάντα. Η καταστροφή άρχισε από τη συνοικία Πέρα, με τα συνθήματα «Θάνατος στους γκιαούρηδες», «Σφάξτε τους Έλληνες προδότες», «Κάτω η Ευρώπη», «Εμπρός να βαδίσουμε κατά της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης», «Σφάξτε, κάψτε. Είναι γκιαούρης». Τις πρωινές ώρες επενέβη ο στρατός, καθώς η κατάσταση κινδύνευε πλέον να τεθεί εκτός ελέγχου. Ως εκείνη την ώρα οι αρχές έμεναν αμέτοχες, αν δεν βοηθούσαν κιόλας στη λεηλασία.

Μολονότι τα πλήθη είχαν εντολή να μην πειράξουν ανθρώπους, υπήρξαν 3 νεκροί, 30 τραυματίες και εκατοντάδες βιασμοί. Οι υλικές καταστροφές ήταν ανυπολόγιστες. 5538 ακίνητα λεηλατήθηκαν, 33 εκκλησίες και 2 μοναστήρια. Οι ελληνικές περιουσίες είχαν γίνει θρύψαλα και ο,τιδήποτε ελληνικό είχε σωριαστεί σε ερείπια.

Καταστήματα, μονοκατοικίες, διαμερίσματα, εκκλησίες, αυτοκίνητα έχασκαν μπαρουτοκαπνισμένα, ενώ οι λεηλασίες και οι αρπαγές έδιναν κι έπαιρναν.

Η Σμύρνη άλλωστε δεν θα μπορούσε να μείνει αμέτοχη στις εκδηλώσεις ... πολιτισμού των άξεστων Αγαρηνών, τις οποίες δυστυχώς γνώριζε καλά από το 1922. Ταυτόχρονα σχεδόν ξέσπασαν ταραχές και στην πρωτεύουσα της Ιωνίας, όπου πρώτος στόχος ήταν το ελληνικό περίπτερο στη Διεθνή Έκθεση, το οποίο και πυρπολήθηκε. Η ελληνική σημαία ξεσκίστηκε με λύσσα, ενώ η παρακείμενη εκκλησία, όπου εκκλησιάζονταν οι αξιωματικοί και οι στρατιώτες που υπηρετούσαν στο ΝΑΤΟ, δεν είχε καλύτερη τύχη. Εικόνες και καντήλια θρυμματίστηκαν κι ο Επιτάφιος πετάχτηκε στο δρόμο. Τα σπίτια των αξιωματικών και το ελληνικό προξενείο είχαν επίσης οικτρό τέλος.

Ο πρωθυπουργός Μεντερές εξ άλλου είχε το θράσος να κάνει και δηλώσεις: *«Αυτό που έγινε δεν μπορεί παρά να είναι έργο κομμουνιστών. Έπληξε την τιμή του έθνους!»* Πέντε χρόνια αργότερα ωστόσο το στρατιωτικό καθεστώς που τον ανέτρεψε και τον απαγχόνισε τον κατηγορήσε απερίφραστα ότι αυτός είχε οργανώσει τα επεισόδια του Σεπτεμβρίου του 1955.

Πράγματι, η ελληνική αστυνομία κατάφερε να συλλάβει τον Hasan Ucar, τον έναν από τους δύο ενόχους, που ομολόγησε και ήταν κλητήρας του τουρκικού προξενείου της Θεσσαλονίκης. Ο Octay Engin από την Κομοτηνή, ο δεύτερος ένοχος, που το κράτος τον είχε βοηθήσει μάλιστα να μπει στη Νομική Σχολή, κατάφερε να διαφύγει στην Τουρκία και έγινε αργότερα νομάρχης Nevsehir! Αλλά και πολλοί απ' αυτούς που συνελήφθησαν στην Κωνσταντινούπολη ομολόγησαν ότι είχαν πάρει κατεύθυνση από το Δημοκρατικό Κόμμα.

Οι ένοχοι άλλωστε αποκαλύφθηκαν και από τα αρχεία του Γραφείου Ειδικού Πολέμου της Τουρκίας, σύμφωνα με τα οποία το πογκρόμ αυτό ήταν η πρώτη μαζική επιχείρηση που διοργανώθηκε από το εν λόγω Γραφείο. Και εξ οικείων τα βέλη λοιπόν!

Όσο για τους 100.000 Έλληνες, που ζούσαν στην Πόλη, την εγκατέλειψαν οριστικά, πλην ελαχίστων, και ακόμα περιμένουν τις αποζημιώσεις για τις κατεστραμμένες περιουσίες τους... Ένα ακόμα σχέδιο για τον αφελληνισμό της Τουρκίας είχε στεφθεί με απόλυτη επιτυχία.